

UCHWAŁA Nr XLVIII/334/2022
RADY MIEJSKIEJ W ŻELECHOWIE

z dnia 30 grudnia 2022 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Żelechów na lata 2023 – 2024**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 poz. 559 z późn. zm.) w związku art. 41 ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119) oraz art. 5 ust. 1 oraz art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Żelechów na lata 2023-2024” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Żelechowa.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej w Żelechowie

Daniel Kocielnik

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W GMINIE
ŻELECHÓW NA LATA 2023-2024**

I. WSTĘP

Obowiązek uchwalenia programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii wynika z obowiązków nałożonych na jednostki samorządu terytorialnego ustawą z 17 grudnia 2021 roku o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2469). Program jest częścią strategii rozwiązywania problemów społecznych i uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Gminny program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej.

Program określa kierunki podejmowania działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje podmioty odpowiedzialne za ich realizację, określa źródła finansowania tych zadań, przedstawia również zadania własne gminy wynikające z:

- 1) ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119),
- 2) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.),
- 3) ustawy z dnia 11 września 2015 o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1956 ze zm.),
- 4) ustawy z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249),
- 5) ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2020 r. poz. 1876),
- 6) ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685).

W Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii określona została polityka władz lokalnych wobec występujących problemów alkoholowych. Dokument ten stanowi kontynuację prowadzonych zadań w latach poprzednich. Program uwzględnia zasoby lokalnego środowiska, a celem jego realizatorów jest doskonalenie i rozwijanie lokalnego systemu rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

Problemy wynikające z picia alkoholu oraz stosowania środków uzależniających stanowią obecnie jedną z ważniejszych kwestii społecznych. Zjawiska te mają bowiem istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia Polaków, zdolność do konkurencji na wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne w środowisku rodzinnym. Alkohol we wszystkich jego postaciach jest łatwo dostępny i nie ma problemu z jego nabyciem. Istotny jest również fakt nasilania się zjawiska systematycznego picia oraz zwiększenia picia wśród młodzieży, jak również ścisły związek między wczesną inicjacją alkoholową a spożywaniem dużych ilości alkoholu, zażywania narkotyków i przestępczością. Problem uzależnienia od alkoholu jest znaczący zarówno w skali kraju, jak również w wymiarze lokalnym i regionalnym. Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. To właśnie gmina ma przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do lokalnej społeczności, aby zapobiegać i minimalizować skutki alkoholizmu. Zgodnie ze znowelizowanymi przepisami należące do zadań własnych gmin działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu w szczególności obejmują prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Opracowując Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii uwzględniono wskazówki wynikające z Rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2023 roku oraz wskazówki wynikające z wytycznych Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom dotyczących realizacji zadań z zakresu uzależnień behawioralnych, stanowiących element gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

II. Diagnoza sytuacji w gminie Żelechów.

W planowaniu i realizacji działań mających na celu profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych kluczowe jest rozpoznanie występujących w lokalnym środowisku problemów i zachowań związanych z konsumpcją napojów alkoholowych, struktury spożycia oraz zaburzeń życia społecznego i rodzinnego wywołanego uzależnieniem. Diagnoza problemów alkoholowych polega m.in. na przedstawieniu danych dotyczących dostępności alkoholu, szkód zdrowotnych związanych z nadużywaniem alkoholu, zaburzeń życia rodzinnego, w tym zjawiska przemocy w rodzinie.

Gmina Żelechów składa się z miasta Żelechów, w którym zamieszkuje 3 939 osób oraz 18 sołectw, w których zamieszkuje 4 287 osób (stan na 30 listopada 2022 r.). Łącznie liczba mieszkańców wynosi 8 226 osób, w tym 1 757 dzieci i młodzieży do 18 roku życia (22,53 %) i 6 469 osób dorosłych (77,47 %). Na terenie miasta i gminy funkcjonuje 5 szkół podstawowych w których uczy się 678 uczniów. Do przedszkola i oddziałów przedszkolnych uczęszcza 361 dzieci.

Na terenie miasta i gminy Żelechów wg stanu na dzień 30 listopada 2022 r. zarejestrowanych jest ogółem 24 punkty sprzedaży napojów alkoholowych (16 na terenie miasta i 8 na terenie gminy). Według podziału na rodzaj posiadanego zezwolenia ilość zezwoleń na terenie miasta i gminy przedstawia się następująco:

1. Do spożycia poza miejscem sprzedaży – 22 sklepy
 - do 4,5% zawartości alkoholu – 21 sklepów
 - powyżej 4,5% do 18 % zawartości alkoholu – 20 sklepów
 - powyżej 18 % zawartości alkoholu – 20 sklepów
2. Do spożywania w miejscu sprzedaży – 2 restauracje, posiadające zezwolenia do 4,5%, powyżej 4,5% do 18% oraz powyżej 18% zawartości alkoholu.

Na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych przypada 270 dorosłych mieszkańców.

Nadużywanie alkoholu powoduje często zachwianie równowagi emocjonalnej w rodzinie, bezrobocie, ubóstwo. Rodziny jak i osoby uzależnione mogą korzystać ze wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żelechowie. Liczba rodzin objętych pomocą MGOPS w 2022 roku wyniosła 80, w tym 15 rodzin objętych pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu przez co najmniej jednego z członków rodziny. Problem nadużywania alkoholu często wiąże się także z występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie (fizycznej, psychicznej lub ekonomicznej). W ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Żelechów w 2022 roku zostało założone 23 Niebieskie Karty wobec członków rodzin, w których dochodzi do przemocy. Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wchodzący w skład grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego przeprowadzili w 2022 r. 21 rozmów interwencyjnych z osobami nadużywającymi alkoholu w związku ze stosowaniem przez nie przemocy oraz 23 rozmowy z osobami doświadczającymi przemocy. Od 2022 r. uruchomiono punkt pomocy psychologicznej, umożliwiającym rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, korzystanie z nieodpłatnej pomocy psychologicznej

Wszystkie szkoły podstawowe działające na terenie miasta i gminy Żelechów opracowują corocznie program wychowawczo – profilaktyczny, poprzedzony przeprowadzaniem diagnozy środowiska, na podstawie której analizuje się potrzeby i zasoby szkoły z obszaru wychowania i profilaktyki. Ponadto analizie poddawane są spostrzeżenia wychowawców klas, bieżące zachowanie uczniów na terenie szkoły bądź podczas nauczania zdalnego oraz uwagi zapisywane do dziennika. Przedstawioną diagnozę oparto na badaniach ankietowych przeprowadzonych w latach 2019 – 2022 wśród uczniów, rodziców i nauczycieli ze szkół z terenu miasta i gminy Żelechów. Analiza diagnoz przeprowadzonych w szkołach pozwala na wyróżnienie kilku istotnych obszarów wymagających prowadzenia działań profilaktycznych obejmujących wsparciem rodziców, uczniów jak i nauczycieli:

- z badań wynika, że prawie 1/3 uczniów dostrzega u siebie trudności natury psychologicznej. Uczniowie zgłaszają występowanie wszystkich zachowań ryzykownych – największe nasilenie dotyczy uzależnienia behawioralnego od mediów elektronicznych, przemocy rówieśniczej oraz palenia papierosów.
- badani uczniowie przyznają, że zdarzyło im się palić papierosy, spożywać alkohol, pić napoje energetyzujące. Prawie połowa uczniów doświadczała przemocy szkolnej. Najczęstsza forma przemocy to przemoc słowna, psychiczna oraz przemoc fizyczna.
- ankieta wykazała, że uczniowie nigdy nie zażywali narkotyków a tylko pojedyncze osoby zainteresowane są spróbowaniem zażycia narkotyków, dopalaczy, substancji psychoaktywnych. gdyby zaproponował kolega.
- rodzice zauważają występowanie wszystkich zachowań ryzykownych w szkole. Najwięcej jest uzależnień behawioralnych od mediów elektronicznych, przemocy oraz palenia papierosów. Zwracają również uwagę na spożywanie napojów energetycznych. Nikt z rodziców nie zauważył, aby ich dzieci paliły, piły alkohol czy zażywały substancje psychoaktywne. Blisko połowa rodziców zauważa potrzebę prowadzenia w szkole regularnych zajęć profilaktycznych.

- ważne jest aktywowanie dzieci i młodzieży do działania jako alternatywa do biernego korzystania z mediów elektronicznych, wykorzystywanie elementów rywalizacji, organizowanie wyjść i wycieczek.
- z obserwacji nauczycieli wynika, że uczniowie często mają także trudności natury psychologicznej. Niepokojące jest deklarowanie przez uczniów samookaleczeń oraz myśli samobójczych w stopniu większym niż spożywanie niedozwolonych substancji. Konieczne jest większe wyczulenie na zachowania mogące świadczyć o złym stanie psychicznym uczniów, prowadzenie szybkich działań interwencyjnych. Nauczyciele zauważają w szkole wszystkie zachowania ryzykowne z wyjątkiem zażywania substancji psychoaktywnych, a największe nasilenie dotyczy uzależnień od Internetu, gier komputerowych oraz telefonów oraz przemocy – głównie psychicznej i słownej. Większość nauczycieli zauważa potrzebę prowadzenia w szkole zajęć typowo profilaktycznych.

Trzecim, obok problemów związanych z nadużywaniem alkoholu oraz korzystaniem z narkotyków czy substancji psychoaktywnych, obszarem objętym niniejszym programem jest przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym. Pojęcie uzależnień behawioralnych obejmuje wszelkiego rodzaju uzależnienia od określonych zachowań, czyli uzależnienia związane z wykonywaniem jakiś czynności. Pojęcie to jest na tyle szerokie, że w niniejszym programie ograniczono się do zachowań dotyczących najbardziej zagrożonej kategorii osób, czyli dzieci i młodzieży. Wśród tych uzależnień największy zakres i najbardziej powszechne wydają się być zachowania związane z korzystaniem z komputerów, tabletów, smartfonów oraz innych tego rodzaju urządzeń oraz związane z tym uzależnienie od Internetu. Zagadnienia te nabierają szczególnego znaczenia w kontekście utrzymującej się już prawie dwa lata pandemii Covid-19 i związanej z tym okresowej nauki zdalnej. Z uwagi na charakter przedmiotowych uzależnień niniejsza diagnoza została sporządzona poprzez rozszerzenie dotychczasowych badań problematykę dotyczącą uzależnień związanych z korzystaniem z komputerów, tabletów, smartfonów i podobnych urządzeń przez dzieci w wieku szkolnym (szkoły podstawowe).

Diagnoza została oparta na wynikach badań ankietowych. Badania zostały przeprowadzone w miesiącu marcu w 2022 r. w reprezentatywnej grupie uczniów szkół podstawowych w gminie. W badaniach wzięło udział łącznie 55 osób – uczniów klas V – VIII, w tym 30 dziewcząt i 25 chłopców.

Uzyskane na podstawie ankiety wyniki pozwoliły na sformułowanie następujących wniosków:

- Dzieci i młodzież w wieku szkolnym zamieszkujące i uczące się na terenie gminy nie mają ogólnej świadomości czym są uzależnienia behawioralne i co jest przejawem takich uzależnień (na pytanie: „Czy wiesz co to są uzależnienia behawioralne?” blisko 84% badanych udzieliło odpowiedzi negatywnej).
- Dzieci i młodzież w wieku szkolnym zamieszkujące i uczące się na terenie gminy w znacznym stopniu dostrzegają problem rzeczywistego lub potencjalnego uzależnienia od komputerów/tabletów/smartfonów lub innych podobnych urządzeń, co jest zbieżne z wynikami ogólnymi badań, których skłaniają do wniosku, że tego typu uzależnienie ma charakter powszechny.
- Znaczna część badanych osób deklaruje ponadnormatywny wskaźnik korzystania z komputerów/tabletów/smartfonów lub innych podobnych urządzeń. Najczęściej wskazywany czas w trakcie tygodnia spędzony przed tego typu urządzeniami poza nauką wynosi do 4 godzin dziennie. Znaczna część uczniów spędza w ten sposób czas w weekendy powyżej 5, a nawet powyżej 7 godzin dziennie.
- Blisko połowa badanych (45%) wskazała, że odczuwa niepokój i dyskomfort, gdy nie może się zalogować do swoich mediów społecznościowych (Facebook, Instagram itp). Prawie 70% odpowiedziało, że potrafi sobie wyobrazić spędzenie weekendu bez korzystania z Internetu, podczas gdy takiej możliwości nie wyobraża sobie 27%.
- Zasadnym i koniecznym jest podjęcie działań zmierzających do zapewnienia dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania wolnego czasu. Spośród zaproponowanego w ankiecie katalogu form spędzania wolnego czasu najwięcej ankietowanych (64%) wskazało zajęcia sportowe, kolejno zajęcia artystyczne (25%), poznawanie swojego regionu, np. regionalna turystyka rowerowa (22%) i wolontariat (16%).

III. Wnioski i rekomendacje

Z przedstawionych danych wynika, że problem nadużywania alkoholu występuje w wielu rodzinach na terenie miasta i gminy Żelechów, wobec czego niezbędna jest kontynuacja działań profilaktycznych zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dorosłych. W obecnej dobie nie należy zastanawiać się, czy warto pomagać, osobom, rodzinom z problemem alkoholowym a szczególnie dzieciom z rodzin dotkniętych chorobą alkoholową, ale jak to robić szybciej, skuteczniej, efektywniej. Pomagać to znaczy minimalizować skutki alkoholizmu, ale również zapobiegać – edukować, uświadamiać, wskazywać alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu, radzenia sobie z sytuacją trudną, konfliktową, jak skutecznie bez używek rozładować napięcie i rodzącą się agresję.

Pomagać to również wspierać młodych ludzi w kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych, aby nie było potrzebne „podpieranie się” substancjami uzależniającymi. Uczyć umiejętności mówienia „nie” w sytuacjach, gdy młody człowiek jest poddany presji otoczenia.

Wszystkie badane grupy zwracają uwagę na problem z nadmiernym korzystaniem z mediów elektronicznych oraz na występowanie w szkole przemocy rówieśniczej. Uczniów szkoły dotyczy także zjawisko palenia papierosów, a w jednostkowych przypadkach picia alkoholu oraz przyjmowania substancji psychoaktywnych. Istotnym problemem wśród dzieci i młodzieży jest nieradzenie sobie z emocjami, brak odporności na stres i problemy, skutkujące podejmowaniem zachowań ryzykownych. Zarówno rodzice, jak i nauczyciele zauważają potrzebę prowadzenia zajęć profilaktycznych.

W związku z powyższymi wnioskami rekomenduje się skoncentrowanie działań profilaktycznych na uzależnieniach behawioralnych od Internetu, telefonów i gier komputerowych oraz na występowaniu zjawiska przemocy, poświęcenie większej uwagi problemowi niskiej motywacji uczniów oraz udzielanie wsparcia w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, służącej m.in. budowaniu poczucia własnej wartości i kontroli nad emocjami, aktywizacja działań wychowawczych w środowisku rodzinnym z wykorzystaniem dostępnych środków szkolnych i pozaszkolnych.

IV. Cele Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

W zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych:

- 1) Rozpoznawanie problemów alkoholowych na terenie miasta i gminy Żelechów.
- 2) Zmniejszenie rozmiarów aktualnie istniejących problemów alkoholowych, w tym szczególnie związanych z przemocą domową.
- 3) Zapobieganie powstaniu nowych problemów alkoholowych na terenie gminy, szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej.
- 4) Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z istniejącymi problemami.
- 5) Zainicjowanie długofalowego procesu edukacji społecznej polegającego na dostarczaniu fachowej wiedzy podmiotom zainteresowanym tematem zagrożeń i uwrażliwienia na wczesne oznaki uzależnienia oraz informowanie o dostępnych formach pomocy.
- 6) Wydłużenie życia w zdrowiu ludności, poprawa jakości ich życia związane ze zdrowiem oraz ograniczenie społecznych nierówności w zdrowiu.
- 7) Stworzenie spójnego systemu przeciwdziałania poprzez nawiązanie współpracy różnych instytucji oraz organizacji społecznych między innymi w celu realizacji programów edukacji zdrowotnej, zmierzających do modyfikowania stylu życia, propagowania zdrowia psychicznego, kondycji fizycznej, zdrowego stylu życia wolnego od alkoholu, narkotyków i innych używek szczególnie wśród dzieci i młodzieży.
- 8) Wypracowanie wśród dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych racjonalnych postaw wobec alkoholu i innych substancji uzależniających poprzez wdrażanie i realizację programów profilaktycznych.

W zakresie przeciwdziałania narkomanii celem jest konstruowanie i realizacja lokalnych zasad polityki społecznej poprzez podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia zażywania narkotyków oraz przeciwdziałania powstawaniu i usuwaniu następstw ich nadużywania poprzez:

- 1) podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych i możliwości zapobiegania zjawisku,
- 2) upowszechnianie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży,
- 3) wzrost zaangażowania społeczności lokalnych w działania profilaktyczne (wspieranie lokalnych inicjatyw działań profilaktycznych na terenie szkół, organizacji pozarządowych).

W zakresie uzależnień behawioralnych:

- 1) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie uzależnień behawioralnych.
- 2) Tworzenie warunków sprzyjających wprowadzaniu alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.
- 3) Propagowanie zdrowego trybu życia, aktywności sportowej oraz inicjatyw związanych z rozwijaniem integracji rodzinnej oraz środowisk lokalnych.

V. Realizatorzy Programu

Głównym wykonawcą Programu będzie Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żelechowie we współpracy z:

1. Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żelechowie,

2. Szkołami z terenu gminy,
3. Klubem Sportowym,
4. Zespołem Interdyscyplinarnym,
5. Posterunkiem Policji,
6. Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Kultury,
7. Niepublicznymi Przychodniami,
8. Parafią i działającymi przy parafii organizacje (CARITAS, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, Ministranci),
9. Organizacjami i stowarzyszeniami działającymi na terenie gminy (Kołami Gospodyń Wiejskich, Stowarzyszeniem Emerytów i Rencistów, jednostkami OSP) i innymi instytucjami, którym zlecane będą zadania Programu.

VI. Stan zasobów gminy umożliwiające prowadzenie działalności profilaktycznej i realizację programów profilaktycznych.

- 1) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pełni funkcję doradczą i opiniującą przy opracowaniu i realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, opiniuje wnioski o dotację dla podmiotów realizujących gminny program, kontroluje przestrzeganie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w punktach sprzedaży napojów alkoholowych na terenie miasta i gminy, podejmuje działania zmierzające do poddania się leczeniu odwykowemu osób uzależnionych od alkoholu, motywuje osoby do podjęcia leczenia odwykowego, udziela informacji o sposobie i miejscach uzyskania pomocy w rozwiązywaniu problemów alkoholowych. Udostępnia za zgodą osób pracujących na programie „12 kroków AA i ALANON” numery telefonów i kontaktuje ze sobą osoby zainteresowane leczeniem.
- 2) Placówki oświatowe tj. szkoły prowadzą działalność informacyjną, edukacyjną dla dzieci i młodzieży a także dla nauczycieli i rodziców, realizują Szkolny Program Profilaktyki, czyli całokształt działań profilaktycznych (profilaktyka pierwszorzędowa).
- 3) Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej koordynuje pomoc udzielaną rodzinom osób z problemem uzależnień.
- 4) Posterunek Policji – pełni funkcję ochrony przed przemocą w rodzinie oraz egzekwuje zakaz spożywania alkoholu w miejscach publicznych.
- 5) M-GOK, Hala Sportowa przy Sz. P. w Żelechowie i Klub Sportowy „Sęp” prowadzą działalność rozrywkową, artystyczną i sportową celem zagospodarowania aktywnie czasu wolnego dzieci i młodzieży, propagowaniu zdrowego stylu życia oraz rozwijaniu zainteresowań i talentów.

VII. Adresaci programu

Adresatami Programu są wszyscy mieszkańcy gminy Żelechów, a w szczególności dzieci i młodzież, rodzice, opiekunowie i wychowawcy, seniorzy, konsumenci i sprzedawcy napojów alkoholowych, osoby pijące w sposób ryzykowny, szkodliwy oraz osoby uzależnione, rodziny osób z problemem alkoholowym, kobiety w ciąży, uczestnicy ruchu drogowego, pracownicy podmiotów zajmujący się zawodowo lub służbowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień. W zakresie przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym program adresowany jest przede wszystkim do dzieci i młodzieży. Działania objęte programem koncentrują się na uzależnieniach od Internetu oraz urządzeń takich jak komputery, tablety, smartfony itp.

VIII. ZADANIA PROGRAMU

1. Zadania programu w zakresie problematyki alkoholowej

1.1. Ograniczenie dostępności alkoholu i ustalenie szczegółowych zasad wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia na miejscu lub poza miejscem sprzedaży oraz kontrolę przestrzegania zasad sprzedaży (poprzez realizację podjętych uchwał).

- 1) Współpraca z Posterunkiem Policji w zakresie przestrzegania przez sprzedawców zasad sprzedaży napojów alkoholowych.
- 2) Kontrola punktów sprzedaży w zakresie przestrzegania prawa przez członków GKRPA.
- 3) Opiniowanie przez GKRPA wniosków dotyczących wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

1.2. Wspieranie finansowe instytucji i organizacji w zakresie profilaktyki oraz pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu, współpraca z Poradnią Uzależnień w Garwolinie, nawiązanie współpracy z instytucjami, organizacjami, zajmującymi się alkoholizmem.

- 1) udzielanie pomocy organizacyjnej i materialnej instytucjom i organizacjom społecznym działającym na rzecz ochrony zdrowia oraz stwarzających szanse powrotu osób uzależnionych do normalnego trybu życia.
- 2) współpraca z policją w celu prowadzenia wspólnych działań profilaktycznych.
- 3) organizowanie szkoleń dla przedstawicieli placówek i instytucji włączonych w system przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałania uzależnieniom w szczególności dla: nauczycieli, pracowników MGOPS, funkcjonariuszy Policji, pracowników samorządowych i przedstawicieli samorządu,

1.3. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej, prawnej i materialnej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

- 1) współpraca z Posterunkiem Policji, z Miejsko Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatowym Centrum Pomocy w Rodzinie, Sądem Rejonowym, Parafią rzymsko – katolicką i Caritas Polska.
- 2) prowadzenie zajęć profilaktycznych, socjoterapeutycznych i wychowawczych dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.
- 3) organizowanie letniego i zimowego wypoczynku dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i rodzin o niskim dochodzie.
- 4) finansowanie posiłków w szkołach dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.
- 5) podejmowanie wspólnych działań służb, instytucji stosujących procedury „Niebieskiej Karty” szczególnie z Zespołem Interdyscyplinarnym.
- 6) prowadzenie działalności edukacyjno – terapeutycznej poprzez uruchomienie Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi i przeciwdziałania narkomanii, udzielanie informacji dotyczących możliwości uzyskania specjalistycznej pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom.
- 7) kierowanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych spraw do sądu o przymusowe leczenie w celu wydawania orzeczeń o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu osób, które odmówiły dobrowolnego leczenia.
- 8) współpraca z biegłym sądowym w orzecznictwie uzależnienia od alkoholu (pokrycie kosztów wydania opinii biegłych).
- 9) działania ukierunkowane na ograniczenie skutków przemocy i jej przeciwdziałanie,
- 10) prowadzenie działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w szkołach i placówkach systemu oświaty.

1.4. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych.

- 1) realizacja programu „Razem bezpieczniej” zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego w Gminie.
- 2) realizacja Szkolnych Programów Profilaktycznych w szkołach podstawowych.
- 3) wspieranie programów profilaktyki przeciwalkoholowej dla młodzieży miasta i gminy Żelechów zagrożonej wystąpieniem problemów alkoholowych („Zagraj o trzeźwy umysł. Lepszy set niż setka”, „Akademia małego piłkarza” itp.).
- 4) organizowanie szkoleń i prelekcji dla nauczycieli w dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
- 5) organizowanie przedstawień teatralnych dla dzieci i młodzieży z zakresu profilaktyki uzależnień.
- 6) wspieranie finansowe działalności profilaktycznej w szkołach poprzez zakup materiałów do prowadzenia zajęć profilaktycznych z dziećmi i młodzieżą, zakup fachowej literatury, broszur i ulotek oraz innych form służących oddziaływaniu informacyjnemu i profilaktycznemu.
- 7) organizowanie konkursów szkolnych i gminnych dotyczących profilaktyki uzależnień.
- 8) udział w kampaniach edukacyjnych związanych z profilaktyką uzależnień i rozwiązywaniem problemów społecznych związanych z uzależnieniami.
- 9) upowszechnianie materiałów edukacyjnych i informacyjnych o tematyce antyalkoholowej i antynarkotykowej – plakaty, ulotki, informatory, filmy fabularyzowane na DVD.
- 10) organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży.
- 11) organizowanie spotkania „Mikołajkowego” z paczkami dla dzieci.

- 12) kreowanie i propagowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia wśród dzieci i młodzieży w ramach prowadzonej edukacji zdrowotnej w placówkach oświatowych gminy.
- 13) promowanie zdrowego stylu życia wolnego od alkoholu i innych używek oraz różnych form aktywnego spędzania czasu wolnego poprzez organizowanie imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży.
- 14) tworzenie warunków do powstania alternatywnych miejsc spędzania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz zakupu sprzętu sportowego.
- 15) pogadanki edukacyjne prowadzone przez członków GKRPA i Zespołu Interdyscyplinarnego dla rodziców, uczniów, nauczycieli na terenie szkół Gminy Żelechów.

1.5. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, poprzez popieranie działalności rozrywkowej, artystycznej i sportowej i innych form, które kształtowałyby normy obyczajowe oraz styl życia z duchem trzeźwości.

- 1) dofinansowanie imprez z elementami działań profilaktycznych organizowanych przez Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury.
- 2) wspieranie lokalnych organizacji pozarządowych i stowarzyszeń w promowaniu wolontariatu oraz zdrowego stylu życia i propagowaniu profilaktyki uzależnień.
- 3) wzmacnianie czynników motywujących do większej aktywności w życiu społecznym.
- 4) dofinansowanie imprez sportowych promujących zdrowy styl życia i aktywne spędzanie czasu wolnego.
- 5) wspomaganie grupy AA „Feniks” w Żelechowie w realizacji działań motywujących do terapii i propagowaniu postaw trzeźwościowych.
- 6) aktywizacja osób starszych i samotnych.
- 7) wspieranie inicjatyw społecznych o charakterze proabstynenckim i prozdrowotnym poprzez dofinansowanie działalności artystycznej, rozrywkowej, wydawniczej, sportowej, informacyjnej i innej, która kształtowałaby normy obyczajowe oraz styl życia zgodnie z duchem trzeźwości podejmowanych przez różnego rodzaju instytucje i organizacje.

2. Zadania programu w zakresie przeciwdziałania narkomanii.

2.1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży poprzez:

- 1) realizację programów profilaktycznych w szkołach na terenie gminy (warsztaty, konkursy, spektakle teatralne, koncerty),
- 2) wspieranie programów profilaktyki przeciwalkoholowej dla młodzieży miasta i gminy Żelechów zagrożonej wystąpieniem problemów alkoholowych realizowanych przez Klub Sportowy „Sęp” Żelechów.
- 3) uruchomienie działań wczesnej profilaktyki w szkole i środowisku poprzez organizację zajęć sportowo-rekreacyjnych, oraz wypoczynku dzieci i młodzieży w czasie ferii i wakacji letnich,
- 4) szkolenia podnoszące kompetencje osób realizujących zadania obejmujące problematykę narkomanii w szczególności dla: nauczycieli, pracowników MGOPS, funkcjonariuszy Policji, pracowników samorządowych,
- 5) wspieranie podmiotów prowadzących działania w zakresie profilaktyki przeciwdziałania narkomanii,
- 6) udział w profilaktycznych kampaniach edukacyjnych,
- 7) zbieranie danych od instytucji działających na terenie gminy w zakresie narkomanii.

2.2. Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych i możliwości zapobiegania temu zjawisku:

- 1) zakup literatury i materiałów edukacyjnych (ulotki, broszury, plakaty, kasety) w celu rozprowadzenia ich wśród uczniów, nauczycieli, rodziców, pracowników NZOZ.
- 2) organizacja szkoleń podnoszących kompetencje osób realizujących zadania obejmujące problematykę narkomanii w szczególności dla: nauczycieli, pracowników MGOPS, funkcjonariuszy Policji, pracowników samorządowych i przedstawicieli samorządu,
- 3) organizowanie szkolenia dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego.

3. Zadania Programu w zakresie uzależnień behawioralnych

3.1. Rozpowszechnianie wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych poprzez:

- 1) organizację spotkań z specjalistami w zakresie uzależnień behawioralnych w szkołach;

- 2) prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu informowanie dzieci, młodzieży i osób dorosłych o konsekwencjach nadmiernego korzystania z komputerów oraz innych podobnych urządzeń oraz ich wpływie na zdrowie, w tym zdrowie psychiczne.

3.2. Prowadzenie lub dofinansowanie szkolnych oraz pozaszkolnych zajęć sportowych i rekreacyjnych, w tym:

- 1) wspieranie działań lokalnych klubów sportowych oraz stowarzyszeń i fundacji, organizujących zajęcia sportowe i rekreacyjne;
- 2) wspieranie działań podmiotów prowadzących zajęcia artystyczne, taneczne lub hobbystyczne;
- 3) wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych realizowanych na rzecz dzieci i młodzieży, w tym działań popularyzujących wolontariat;
- 4) wspieranie inicjatyw lokalnych zmierzających do organizacji dla dzieci i młodzieży alternatywnych form spędzania wolnego czasu;
- 5) tworzenie warunków do rozwoju lokalnej turystyki rowerowej;
- 6) organizowanie w okresie ferii zimowych i wakacji letnich różnych form stacjonarnego oraz wyjazdowego wypoczynku dla dzieci i młodzieży;
- 7) tworzenie, dostosowywanie i utrzymywanie miejsc rekreacyjno – sportowych przeznaczonych dla dzieci i młodzieży.

IX. Finansowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

Zadania niniejszego Programu będą finansowane ze środków pochodzących z opłat za wydawane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz z opłat od sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml oraz z innych środków budżetowych przeznaczonych na ten cel.

X. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

1. Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują wynagrodzenie za udział w posiedzeniach komisji, obejmujących również przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu i członkami ich rodzin oraz kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych w wysokości 250,00 złotych, natomiast przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w wysokości 500,00 zł. Wynagrodzenie wypłacane jest na podstawie listy obecności na posiedzeniu.
2. Członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje zwrot kosztów podróży służbowych, na zasadach dotyczących pracowników Urzędu Miejskiego w Żelechowie.